

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1217/1-XIV/2 26.09.2013. године	
---	--

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VII редовној седници, 26.09.2013. године – на основу чл. 231. став 1. алинеја 15. и 16. и члана 278. Статута Факултета, прихватило Извештај Комисије за докторске студије с предлогом теме за докторску дисертацију: СТРАТЕГИЈСКО УПРАВЉАЊЕ БАШТИНОМ КАО МОДЕЛ ГЕНЕРИСАЊА ДРУШТВЕНИХ ВРЕДНОСТИ, докторанда Вишње Кисић.

За ментора је одређен доц. др Драган Булатовић.

Доставити: 1x Универзитету у Београду 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Милош Арсенијевић
---	---

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
<u>04/1-2 бр. 6/2370</u>	Веће научних области друштвено-хуманистичких наука
<u>27.09.2013.</u>	(Назив већа научних области коме се захтев упућује)
(број захтева)	
(датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвене вредности

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ историја уметности

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Вишња (Синиша) Кисић

Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филозофски у Београду

Година 2009. дипломирања:

Назив магистарске тезе кандидата: _____

Волонтирање у музејима у Србији: између друштвене одговорности и неразумевања

Назив факултета на коме је магистарске тезе одбрањен: Филозофски

Година одбране магистарске тезе: 2010.

Обавештавамо вас да Наставно-научно веће је

на седници 26.09.2013. одржаној
размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА
	<u>Проф. др Милош Арсенијевић</u>

Додатак уз образац 1.

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

за кандидата Вишњу Кисић

Име и презиме ментора: Др Драган Булатовић

Звање: доцент

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. "Cultural Heritage as a Brand or Museum as Economy of a Wish", Зборник Матице српске за ликовне уметности 39 (Нови Сад 2011), 285-295 (ISSN 0352-6844, UDC 008(4)).
2. "Nauk odgonetanja umetničkog poslanstva između aporija estetičkih paradigmi i šavova hermeneutičkih parabola", Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu 8, Beograd 2012, 109-123, ISSN 2217-3951, UDC 7.01; 111.852 Merlo-Ponti M.; 7.038.53 Todosijević R., ID: 190080012
3. *Musology and/as Hermeneutics*, (zbornik) «Ivi Maroeviću baštinici u spomen», Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Spomenice, knjiga 2, Zagreb 2009, 61-71. Urednic: prof dr sc Žarka Vujić, prof dr sc Marko Špikić. Recenzenti: prof dr sc Damir Boras, prof dr sc Julija Lozzi-Barković. UDK: 069.01-05 Maroević, I.7.025.3/.4(497.5). Key words: museology, museality, hermeneutics
4. *Дискурс неалузивне продукције и нужна алузивност интерпретације*, Зборник за ликовне уметности Матице српске 38, 263-273,
5. "Vrednovanje kulturnog nasljeđa", Crna Gora u XXI stoljeću - u eri kompetitivnosti / Montenegro in XXI century - in the Era of Competitiveness, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Posebna izdanja (monografije i studije), Knjiga 73, svaka 9, urednik akademik Nenad Vuković, Podgorica 2010, 61-70, CIP 008(497.16)"20"(082), ISBN 978-86-7215-245-6, COBISS.CG-ID 16203024

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односно дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум 13.02.2013._

М.П.

МА Вишња Кисић

Докторант

Одељење за историју уметности

Филозофски факултет, Универзитет у Београду

Образложење теме докторске дисертације

Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвене вредности

1. Предмет истраживања

Предмет предложеног истраживања односи се на проблем интегралног стратегијског управљања баштином као модела остваривања потенцијала баштине и генерисања вредности баштине за друштво. Основни проблем којим се истраживање бави је однос музеологије, науке о баштини и менаџмента наслеђа, у коме је видљиво фрагментарно разумевање менаџмента као манифестације уплива капиталистичке парадигме у безинтересни, хуманистички свет културе и као споредне дисциплине и праксе преузете из света бизниса, а примењене на институције културне меморије. Разумевање менаџмента као генеричког скупа административно-управних техника везаних за људске, финансијске и временске ресурсе остаје на маргини музеологије и херитологије, на супротном крају у односу на музеографију и темељне дисциплине проучавања баштине. Ово неразумевање онемогућава примену „менаџмента наслеђа“ као управљања баштинским вредностима, тј кровног, свеобухватног модела промишљања, планирања и остваривања улоге баштине у савременом друштву.

Предмет истраживања је означен као проблем који егзистира између два теоријска контекста: 1) контекста музеолошких теорија које проматрају однос човека и баштине, те формирања друштвеног памћења као стварања односа између прошлости, садашњости и будућности и 2) теорија (културног) менаџмента,

менаџмента наслеђа и стратегијског менаџмента као дисциплина које могу допринети свеобухватном управљању ресурсима прошлости у савременом тренутку и будућности на основу критеријума друштвене релевантности. Истраживаће се пре свега однос који би се могао успоставити између ова два теоријска корпуса и то при стратегијском управљању вредностима баштине и опробати његова примена на случају јавног тезауруса у оквиру музејске установе.

Истраживање наведеног проблема односа музеологије и менаџмента са циљем успостављања модела за стратегијско управљање баштином пионирски је подухват у академском оквиру не само у Србији већ и свету. Досадашња истраживања за предмет су имала управљање установама којима је поверено администрирање друштвене бриге о баштини (музејима, архивима, заводима за заштиту) и ефикасност њиховог пословања. Насупрот томе, предложено истраживање бави се управљањем баштином и њеним вредностима, кроз употребу баштине у друштву која испуњава циљеве баштињења. Овакав одабир предмета истраживања је у сагласности са теоретичарима источноевропске музеолошке мисли Збинеком Странским и Томиславом Шолом који истичу битну разлику у предмету науке која се бави процесима, а не установама, као кључну за дефинисање предмета музеологије. Шола (1997) наводи да се педагогија бави образовањем, и само једним својим делом школом као установом, те да се музеологија и наука о баштини морају бавити не музејем као установом, већ односом музеалног и музеалности – стварности и приписаног јој значења од стране друштва.

Кључни проблем менаџмента у музеологији и науци о баштини био би зашто, како и са којим последицама управљамо односима човека и његовог окружења – на који начин их повезујемо кроз а) значења и вредности које придајемо појавном свету (музеалност и сведочанственост), кроз б) функције (музеализације - заштита, проучавање и комуникација) које понављамо како бисмо креирали и генерисали дато значење и вредности и кроз в) институције, установе, професије и улоге које креирамо како би спроводили дате функције, а на начин да тиме спајамо прошлост, садашњост и будућност. Одлуке о томе чиме, због чега и

на који начин управљамо утичу на резултате које добијамо, у случају баштине, на вредности које генеришемо у друштво.

Овако формулисан предмет биће провераван на искуствима управљања Збирком стране уметности Народног музеја у Београду као репрезентативног и комплексног примера политичког тезауруса, који је служио као јединствени механизам креирања културалног (позајмљеног) памћења (Куљић, 2006; Асман, 2011) и култивацију европског и националног идентитета Србије. Управо због комплексности и многострукости значења *Збирке стране уметности* који су често у колизији са друштвено-политичким вредностима српског друштва у транзицији, као основни проблем стратегијског управљања баштином стране уметности у Србији намеће се питање генерисања њене вредности за савремено друштво. На ово питање, кључно за сваки корпус баштине (од непокретних споменика културе, старих градских језгара, преко музејских збирки, до нематеријалне баштине) традиционални механизми управљања нису били у могућности да понуде адекватан одговор. Из тог разлога значајно је да се претходно дефинисаним теоријским оквиром стратегијског управљања баштином укаже на стварну студију праксе, Збирку стране уметности Народног музеја у Београду, и тако теорија изложи провери на студији друштвено важног случаја.

2. Научна хипотеза

Полазиште хипотезе је да је, епистемолошки гледано, управљање друштвеним вредностима услов смисленог процеса баштињења, па стога баштина постаје јавна вредност и опште добро само ако се њома управља тако да има функцију у друштву, тј релевантност за друштво и појединца. Ако је баштином нужно управљати како бисмо је развијали - стварали њену вредност и користили потенцијал скривен у баштини - из тога следи да је нужно преиспитати и установити однос музеологије и менаџмента као исходишта две, за сада телеолошки недовољно обједињене парадигме јавног добра. Кроз преиспитивање и

редефинисање ове релације формирао би се специфични теоријски оквир и практични модел стратегијског управљања баштином који је кључан за интегрално управљање баштином и ефективно остваривање вредности баштине за друштво.

3. Циљ истраживања

Циљ истраживања је критичко преиспитивање утврђених веза и ревалоризовање односа између музеологије и менаџмента како би се формирали специфичан теоријски оквир и практични модел који су кључни за интегрално управљање баштином и ефективно остваривање вредности и потенцијала баштине за друштво.

Циљ истраживања се спроводи кроз идентификацију кључних тачака преклапања два теоријска правца и идентификацију проблема управљања баштином у пракси кроз студију случаја музејског тезауруса, на примеру Збирке стране уметности Народног музеја у Београду. То води разумевању сложености односа темељне дисциплине историје уметности, музеологије и менаџмента као интегралног дела науке о баштини и позиционирању његовог места у пракси управљања баштином. Тиме се индиректно позиционирају и кључне тачке промена застарелих модела баштињења, а стратегијско управљање наслеђем предлаже се као могући модел примењив на све типове баштине.

4. Методологија

Истраживање се спроводи у два основна тока: теоријском и документарно-емпиријском. У првом се, кроз компаративну анализу литературе са аспекта 1) теорија традиционалне и нове музеологије и науке о баштини и 2) теорија менаџмента (културе и наслеђа) и стратегијског менаџмента истражују могуће међусобне везе, теоријске премисе које их повезују, а које би водиле ка интегралном оквиру „стратегијског управљања баштином“.

У другом, документарно-емпиријском делу истраживања успостављен теоријски модел се излаже провери на студији случаја. Фокус овог дела истраживања је на

студији случаја управљања вредностима Збирке стране уметности Народног музеја у Београду кроз редефинисање њене сврхе и смисла у оквиру националног културног трезора, а кроз који се проблематизује и опробава предложени интегрални стратегијски модел управљања баштином.

Одлука да се за студију случаја одабере тезаурус стране уметности а не баштинска установа намерни је избор којим се тестира понуђени концепт управљања баштином, насупрот установом, као односа баштине и друштва који се формира кроз музеолошке функције у оквиру специфичности баштинске установе или ван ње. Дати однос имплицира и промене у традиционалном поимању улоге кустоса као искључиво стручњака темељне дисциплине (у овом случају историје уметности) који влада музеографским техникама. Уз то, дати избор надовезује се на парадигму културне политике „одоздо на горе“ (Вишнић и Драгојевић, 2012) у оквиру које се професионалци запослени у сектору културе схватају као креатори културних политика кроз своје свакодневно управљање повереним им јавним ресурсима. Тиме се подвлачи улога професионалног појединца као потенцијалног актера управљања, предузетника у генерисању меморијских садржаја и културно-друштвених вредности у оквиру система заштите наслеђа.

Студија случаја обухватиће 1) контекстуалну анализу историјског развоја збирке (анализу животног круга, биографије или институционалне баштине збирке) како би се установила специфична сведочанственост збирке као баштинског корпуса, а изведена на основу историографског и биографског истраживања институције збирке стране уметности унутар националног музеја и критичког културолошког и друштвено-историјског читања феномена колекционирања и управљања датим фондом; 2) анализу постојећег стања изведеног кроз менаџментске и социолошке анализе како би се проблем ситуирао у шири друштвено-културни контекст, збирка редефинисала кроз релевантност и вредности у садашњем тренутку, и усмерило интегрално управљање вредностима ове музејске јединице.

Како би се обухватили сви дефинисани циљеви студија случаја ће бити посматрана са аспекта *теорије тезауруса, музеологије, нове музеологије,*

менаџмента, наратологије, културе памћења и културне политике са циљем да се утврди место и утицај постављеног заједничког теоријског оквира баштињења.

5. План истраживања

Истраживање је подељено у пет фаза. У првој фази дефинисани су предлог тезе, *предмет* истраживања и *кључни појмови*, постављени су *циљеви* и *почетне хипотезе*, дефинисан је *опсег истраживања*, формирана методологија истраживања у складу са дефинисаним предметом и циљевима истраживања и изабрана је студија случаја Збирке стране уметности. Резултат прве фазе је детаљан предлог докторске тезе, који ће чинити саставни део уводног поглавља докторске дисертације.

У другој фази је спроведена је компаративна анализа литературе и теоријски део истраживања у области теорије музеологије и менаџмента, као и њихових међусобних релација, те створен специфични теоријски оквир кроз који ће се посматрати студија случаја. Највећи део ове фазе обављен је током прва три семестра докторских студија у оквиру самостално истраживачког рада.

У трећој фази спровешће се документарно-емпиријско истраживање студије случаја управљања Збирком стране уметности Народног музеја у Београду. Највећи део прикупљања грађе већ је обављен током једногодишњег руковођења овом Збирком од стране истраживача.

У четвртој фази прикупљени материјал се анализира, систематизује и тумачи у односу на резултате теоријске анализе, те се тестира модел стратегијског менаџмента наслеђа на примеру Збирке стране уметности. Резултати ове фазе отварају могућност за крајњу верификацију циља истраживања.

У петој фази која је завршна следи доношње закључака који треба да резимирају, систематизују и генерализују резултате претходних етапа, и дају научни допринос истраживања у виду ревалоризовања односа између музеологије и менаџмента у оквиру науке о баштини и формирања специфичног теоријског оквира и практичног модела стратегијског менаџмента наслеђа који су кључни за

интегрално управљање баштином и ефективно остваривање вредности и потенцијала баштине за друштво.

6. Структура истраживања

I) Уводно разматрање –музеологија и менаџмент као здружене или супротстављене научне дисциплине? поглавље је у коме се проблематизује до данас изграђена релација (нове) музеологије и (културног) менаџмента у теорији и пракси баштињења, као и промене парадигми које су пратиле сваку од дисциплина појединачно, а имале, или би требало да имају, кључну улогу у преиспитивању и ревалоризовању њиховог међусобног односа као суштинског за генерисање вредности баштине за друштво. Истражује се нужност управљања баштинским ресурсима као предуслова за стварање релевантности и вредности баштине за друштво, које је у различитим облицима присутно од формирања баштине као институције до данас, чиме се преиспитује фрагментарно разумевање и примена менаџмента у оквиру музеолошке теорије и праксе, као и маргинална позиција коју ова дисциплина има као споредна у односу на темељне науке.

II) Ка стратегијском управљању наслеђем као баштињењу је поглавље у коме се трага за везама између (нове) музеологије и (културног) менаџмента како би се понудио обједињавајући теоријски оквир који би подстакао измену начина мишљења, тј постојеће парадигме.

Када је у питању музеологија, разматра се кључно питање око кога се води вишедеценијска музеолошка дебата: питање улоге баштине у друштву и концепта „живе“ баштине. Као покушај давања одговора и решавања проблема релевантности од 1970их до данас установљавана је „нова“ музеологија и формулисана разлика између ње и традиционалне музеологије. Као разлика између музеологије и нове музеологије наводи се смер односа баштине и друштва, у коме се традиционална музеологија схвата као дисциплина који полази од баштине, те преко музеолошких функција и институција ствара однос

са друштвом, док би нова музеологија полазила од потреба друштва, те кроз музеолошке институције и функције генерисала вредност баштине за друштво.

Управљање баштином и професионализам кроз традиционалну музеологију фокусирани су на интерне дискурсе, посебно организационе и процедуралне структуре, те се музејска установа посматра као самодовољна и генерише садржаје у складу са сопственим интересима, интересовањима, потребама и жељама, полазећи од елитистичке претпоставке да музејски садржаји *a priori* доприносе друштву, које има привилегију рецепције садржаја у форми публике. С друге стране, нова музеологија стоји за концепте и праксе у којима је одговорност према људима кључна, а развој заједнице схваћен као циљ музејског посланства. Принципи нове музеологије, објашњавају се кроз музејске праксе као што су екомузеји, инклузивни музеји и места сећања, али се не даје јасан оквир ни метод којим се обећања за службу заједници остварују, тј шта би она могла да значе на нивоу управљања баштином у традиционалним музејима, али и управљања било којим корпусом баштине (покретним, непокретним, нематеријалним).

Оваква подела води ка карактерисању традиционалне и нових музеологија кроз музејске установе и праксе, које се поистовећују са облицима традиционалних музеја друге генерације, са једне, и екомузеја, инклузивних музеја и места сећања са друге стране. Самим тим различитост у музеологијама се дефинише на основу типа музеолошке установе не издвајајући који су кључни теоријски принципи и методе на основу којих би се „традиционалне установе замениле новим установама створеним на темељу нове интерпретације исте „структурне категорије“ која је стајала иза традиционалне установе“ (Менш, 1992; Мароевић, 1992). Уз описану маинстрим дебату, својеврсном давању одговора на питање улоге баштине у савременом друштву придружују се и теорије културе памћења, херитологија, културна политика, као и биографски приступ читању и комуницирању музеалија.

Када су у питању методологије менаџмента разматрају се посебно модели стратешког организацијског менаџмента као методологије анализе и учења из прошлости и мапирања садашњег стања, на основу кога се дефинишу

релевантна мисија, визија, циљеви, стратегије и активности будућег развоја. Овај модел по својој природи одговара континуираном идеалном процесу грађења памћења и сећања, при коме се изнова у садашњем тренутку ствара, рециклира и комуницира оно упамћено из прошлости, како би се трасирала будућност кроз обликовање садашње пројекције будућности. Управо применом стратегијског менаџмента при управљању вредностима баштине од стране установа јавне меморије омогућила би се рефлексија на процес баштињења и усмеравање посланства у складу са идејом и сврхом баштинске институције (одговарање на питање *шта, зашто, чему и за кога* баштинимо), уместо окоштавање установа у једном дефинисане и заувек репродуковане системе, процедуре и технике (које одговарају само на питања *ко и како баштини*).

III) *Стратегијска анализа као основа за управљање – случај Збирке стране уметности* – је поглавље у оквиру кога се кроз студију случаја управљања Збирком стране уметности Народног музеја у Београду покушава применити претходно дефинисан теоријски оквир како би се понудио одговарајући модел управљања вредностима датог јавног тезауруса за савремено друштво. Истраживање Збирке стране уметности Народног музеја репрезентативни је пример и повод за расправу о управљању идентитетом и формирању вредности. Насупрот случајевима националних збирки, колекционирање и стратегијско управљање иностраном уметношћу комплекснији је и многозначнији механизам за откривање путева стварања идентитета и произвођења друштвених вредности, као и односа између пожељних (политичких) друштвених вредности и културних вредности.

У концепцијском и сведочанственом смислу Збирка стране уметности Народног музеја Београду, имала је од свог стварања 1882. године јединствену, идеолошки двоструку улогу да делује као "страно тело", кроз коју се разуме и позиционира национална култура и културна меморија. С једне стране, Збирка је била посредник и заступник европских националних култура, цивилизујући механизам за разумевање "Европе" (Суботић, 2010; Бошњак, 2004, 2005, 2007, 2010; Брајевић, 2013). С друге стране, њена улога била је

позиционирање Србије и потоње Југославије, у европски културни, социјални и политички простор и легитимисања нације као европске (Кисић, 2012). Ознака "страно", везана за збирку, готово је ексклузивно евроцентрична и руковођена методолошким национализмом (Вимер и Шилер, 2002), материјализована кроз европску уметност као репер уметничких достигнућа цивилизације и нације. Иако бројно велики део Збирке чине уметнички радови аутора који су остали на маргинама историје уметности, радови непознатих аутора, и трећеразредна дела врхунских аутора, Збирка поред уметничке вредности има значајну културну вредност као документ не само култура у којима су радови настали, већ културне размене између Србије и других земаља. С тим у вези, Збирка постаје мозаик многих личних и официјелних прича, идеја, односа и судбина, али и грађења српског и југословенског идентитета у односу на европски.

Из историјата Збирке стране уметности Народног музеја у Београду може се закључити да је друштвено-политички дисконтинуитет, у смислу честих промена граница, назива и идеолошког уређења данашње Републике Србије утицао на дисконтинуитет развоја Народног музеја као и на дисконтинуитет развоја Збирке стране уметности. Управо стога, Збирка стране уметности може се посматрати пре као скуп бројних случајности и последица историјских тренутака, него као плански стварана и коришћена целина, тим пре што је њен развој у великој мери зависио од односа Србије и других земаља. Недостатак јасне, континуиране, концепције Збирке утицао је и на чињеницу да је сваки од кустоса Збирке њој приступао у складу са својим личним афинитетима и приоритетима. Утицаји и домети Збирке на локалном и међународном нивоу значајно су се мењали током различитих периода. Током 1930их Збирка је била један од кључних актера културног живота престонице, али и међународне сарадње. Од 1990их, међународним ембаргом и променом вредности водеће политичке и интелектуалне елите, почиње маргинализација Збирке стране уметности. Упркос новом наративу европеизације Србије и уласка у Европску Унију као главног циља државне политике, експлоатисаним од 2001. године, видљивост Збирке стране уметности, није се много променила све до данас, јер су бројне стручне активности Збирке остале невидљиве домаћој јавности.

Кроз Збирку стране уметности разматрају се ограничења и потенцијали са којима се сусрећемо када смо везани за већ формирану тезаурус или тезаурус коме је могуће „истеко рок“, вођен под утицајем застарелих парадигми. Примена технологија стратегијске анализе тестира се као покушај сагледавања потенцијала и усмеравања развоја овог мултикултуралног уметничког тезауруса у оквиру националне музејске установе традиционалног типа. Збирка се истражује и анализира као целина са свим њеним специфичностима у смислу структуре музеалија; начина на који је замишљана, стварана, чувана, истраживана и комуницирана; актера и догађаја кључних за њен развој; вредности које су јој приписиване у различитим периодима и различитих улога које је кроз историју имала у оквиру Народног музеја у Београду и шире друштвене заједнице, како би се дефинисала специфична институционална баштина и сведочанственост збирке. Даље, анализира се кроз контекст Народног музеја, његове мисије, организације, пословања и музејског колектива у савременом тренутку, а са освртом на правни систем заштите Републике Србије и тренутни друштвено политички, културни и економски контекст како би се формулисала и пројектовала савремена улога збирке.

Анализа развоја и установљивање институционалне баштине збирке прати односе четири основна параметра музеологије (Менш, 2001) дефинисане као:

1. Баштина – коју чине предмети у оквиру збирке и знање и информације везане за њих
2. Музеолошке функције – које подразумевају функције „очувања, истраживања и комуницирања“ вођене теоријским становиштима музеологије, музеографије, темељне дисциплине историје уметности, менаџмента, конзервације, едукације, комуникације
3. Институција – који се односи на специфичну установу баштине у оквиру које се збирка налази, и улога збирке у оквиру улоге дате установе (њене мисије, визије, других збирки, организационе структуре и културе, политика, динамике рада, људских, финансијских и просторно’техничких капацитета)

4. Друштво – које чине вредности и наративи повезани са музејском установом и датом збирком, канони научних дисциплина које учествују у формирању рада у музеју, професионалне норме, перцепције и очекивања друштва, културна политика и законски оквири, политички, друштвени и економски контекст, анализа тржишта и интересних страна.

Овако дефинисана институционална баштина музејске збирке представља уједињујућу сведочанственост збирке као јединствене, комплексне музеалије. Она представља заједнички садржалац свих музеалија унутар дате збирке, а један је од инструмената формирања идентитета и културног памћења. Управо се културна вредност Збирке као парадигме европеизације и сведока односа међу актерима различитих националних култура (насупротив досадашњем управљању Збирком као сведока историјског развоја уметности европских нација од ренесансе до данас) посматра као кључна за постављање њене релевантне улоге у савременом друштву. Збирка стране уметности Народног музеја у Београду била би виђена као платформа за разумевање других, преваходно европских, уметности и култура у различитим епохама, као и слојевитих односа, веза и утицаја између Србије и других земаља. Кроз чување, истраживање, интерпретацију, презентацију, активну комуникацију и интеракцију са стручњацима и аматерима, по савременим музеолошким стандардима, Збирка стране уметности могла би да подстиче учење, отвореност и радозналост према другим културама, као и рефлексiju на сопствену културу у ширем европском и светском контексту. Збирком би се у том случају управљало тако да активно доприноси одрживом друштвеном, људском, културном и економском развоју Србије.

IV) *Закључна разматрања* ће сумирати целокупно истраживање, изложено у претходним поглављима и одговорити на постављену хипотезу истраживања. Са једне стране, резултати предложеног истраживања треба да пруже допринос у оквиру теорије баштињења и омогуће ново разумевање и примену односа музеологије и менаџмента као саставног

дела студија баштине. Са друге стране, истраживање ће позиционирати тачке практичних промена застарелих модела баштињења и понудити нови модел управљања баштинским ресурсима, којим би се на ефективнији начин реализовао потенцијал баштине за савремено друштво. Наведени модел имао би у виду данашње проширење појма баштине, не само ка музејским збиркама, већ и културном пределу, историјским целинама и нематеријалној баштини.

Библиографија

Adizes, I. Managing Cultural Organizations published in Serbian

Adizes, I. How to Manage in Time of Crisis Santa Barbara CA: The Adizes Institute Publications (2009)
Translated to Russian and Serbian.

Adizes, I. Managing Corporate Lifecycles: An updated and expanded edition of Corporate Life Cycles.
Paramus, NJ: Prentice Hall Press (1999). Additional printings by the Adizes Institute Publications.
Translated and published in Portuguese, Serbian, Russian, and Chinese (mainland and Taiwan).

Adizes, I. The Ideal Executive: Why You Cannot Be One and What to Do About It. Santa Barbara, CA:
The Adizes Institute Publications (2004). Translated and published in Russian, Serbian, Ukrainian, and
Chinese.

Adizes, I. Management/Mismanagement Styles: How to Identify a Style and What to Do About It. Santa
Barbara, CA: The Adizes Institute Publications (2004).

Anderson, B., *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London:
Verso, 1991.

Anderson, G. (ed.), *Reinventing the Museum. Historical and Contemporary Perspectives on the Paradigm
Shift*, Oxford, 2004.

Aronsson, P., Elgenius, G., (eds.), *Building National Museums in Europe 1750–2010*, Conference
proceedings from EuNaMus, European National Museums: Identity Politics, the Uses of the Past and the
European Citizen, Bologna 28-30 April 2011.

Асман, А., *Рад на националном памћењу*, Београд, 2002.

Асман, Ј., *Култура памћења*, Београд, 2011.

Assmann, J. *Collective Memory and Cultural Identity*, New German Critique, No. 65, Cultural
History/Cultural Studies. (Spring - Summer, 1995), 125-133.
<http://links.jstor.org/sici?sici=0094033X%28199521%2F22%290%3A65%3C125%3ACMACI%3E2.0.CO%3B2-Z>

Bauman, Z., "From Pilgrim to Tourist - or a Short History of Identity", V: S. Hall and P. Du Gay (eds.)
Questions of Cultural Identity. London: Sage, 1996.

Benedetti, M. T., et al., *Degas, Classico e moderno* (кат.изл.), Complesso del Vittoriano, Roma 2004.

Beck, U. "The Cosmopolitan Society and its Enemies", *Theory, Culture and Society*, 19 (1,2): pp. 17-44, 2002.

Beck, U. and Sznaider, N., Unpacking cosmopolitanism for the social sciences: a research agenda, *The British Journal of Sociology* 2006 57(1)

Beck, U. and Grande, E., Cosmopolitanism : Europe's Way Out of Crisis. *European Journal of Social Theory* 2007 10: p. 67, 2007.

Блануша, Е., Изложбена делатност Народног музеја у Београду 1997-2002, *Музеолошке свеске* 12, Београд, 2003.

Бојм, С., *Будућност носталгије*, Београд, 2005.

Бошњак, Т., Д. Коваачић, *Реноар, дела из Народног музеја у Београду*, (кат.изл.), Народни музеј, Београд 1997.

Бошњак, Т., Ковачић, Д., *Из Поклонзбирке Арсаи Војке Милатовић*, (кат.изл.), Народнимузеј у Београду, 1998.

Бошњак, Т., Ковачић, Д., *Белгијска уметност XIX и XX века из збирке Народног музеја у Београду*, (кат.изл.), Народни музеј у Београду, Завод за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу, Галерија Прогрес, 2000.

Bošnjak, T., D. Kovačić, *Die Geburt der Moderne. Von der Schule von Barbizon bis zum Konstruktivismus, Meisterwerke aus dem Nationalmuseum Beograd*, (кат.изл.), Historischen Museums der Stadt Wien, Wien 2002.

Bošnjak, T., Kovačić, D., *Uistokovsavremennogoiskusstva, Otbarbizonskoishkolidoklasicheskogoavangarda*, (кат.изл.), PushkinStateMuseumofFineArts, Moskva 2002.

Bošnjak, T., Collection of World Art, у: Tasić, N. ед., *From Lepenski Vir to Modern Art, Tresasures of National Museum-Belgrade*, Beograd, Narodni muzej 2002, 149-158.

Bošnjak, T., D. Kovačić, *Die Geburt der Moderne. Von der Schule von Barbizon bis zum Konstruktivismus*, (кат.изл.), Stadtgalerie Klagenfurt 2004.

Бошњак, Т., *Импресивно* (кат.изл.), Народни Музеј, Београд 2004.

Бошњак, Т., Маниристичка слика "Раж" из Народног музеја у Београду-прилог тумачењу и атрибуцији, *Зборник Народног музеја* XVII-2, Београд 2004, 139-146.

Bošnjak, T., Kovačić, D., et al, *BeogradoParijs, Meesterwerken uithet Nationale Museum van Beogrado*, (кат.изл.), Gemeentemuseum Den Haag, 2004

Bošnjak, T., D'Amico, R., *Da Carpaccio a Canaletto, Tesori d'arte italiana dal Museo Nazionale di Belgrado*, (кат.изл.), Pinacoteca nazionale Bologna, 2004.

Bošnjak, T., D'Amico, R., *Da Carpaccio a Canaletto, Tesori d'arte italiana dal Museo Nazionale di Belgrado*, (кат.изл.), Castelo Sismondo Bari, 2005.

Bošnjak, T., D'Amico, R., *The Envoys of Humanism: Italian Art Treasures from the Collection of the National Museum in Belgrade*, (кат.изл.), Tampere Art Museum, Finland, 2005.

Bošnjak T., Kovačić, D., *The Unknown Story of modern Art. Masterpieces of European Art from The National Museum in Belgrade* (кат.изл.), Hiroshima museum of Art , RCC Broadcasting Co., Ltd, Hiroshima 2005.

Bošnjak, T, Gaddi, S., Gentili, G., Kovačić, D., *Gli Impressionisti i Simbolisti e le Avangardie, 120 capolavori dal Museo Nazionale di Belgrado*, (кат.изл.), Vila Olmo, Como, 2007.

Бошњак, Т., Француско сликарство у Београду. Улога и значај јавне колекције, *Зборник Народног музеја* XIX-2, Београд 2010, 501-533.

Бошњак, Т., Брајовић, С., *Имагинарни вртови Ибера Робера у Народном музеју у Београду*, Народни музеј Београд 2012.

Brkić, A., „Teaching Arts Management: Where Did We Lose The Core Idea?“, *International Journal of Arts Management, Law and Society*, Washington, Vol 38, No 4, 2009, p.270-280.

Булатовић, Д., Музеологија и/као херменутика, *Гласник Народног музеја Црне Горе*,
Нова серија, II књига, Цетиње, 2005, 109-121

Булатовић, Д., Баштинарство или о незаборављању, *Крушевачки зборник* 11,
Крушевац, 2005, 7-20

Булатовић, Д., Музеализација стварније будућности, *Музеји* 2, Београд, 2009, 7-16

Валтровић, М. *Списак слика изложених у Галерији Народног музеја*, Београд, 1901.

Vasiljević, M. *Potencijal „biografskih pristupa muzealijama ka razumevanju nasleđa i njegovog zaboravljanja. Slučaj Muzeja ilegalnih partijskih štamparija u Beogradu*. Master thesis, University of Belgrade, 2012.

Vergo, P. (ed.), *The New Museology*. London: Reaktion Books, 1989

Višnić, E., Dragojević, S. (2008) *Kulturne politike odozdo. Nezavisna kultura i nove suradničke prakse u Hrvatskoj/A bottom-up approach to cultural policy-making. Independent culture and new collaborative practices in Croatia*. Policies for Culture Program. Amsterdam: ECF, Bucharest: ECUMEST.

Gavrilović Lj., *O politikama, identitetima i druge muzejske price*, Etnografski institut SANU, Beograd, 2009.

GobA., DrugeN., *Muzeologija*, Clio, Beograd, 2009.

Д'Амико Р., Бошњак, Т., Прерадовић, Д., *Италијанско сликарство од XIV до XVIII века из Народног музеја у Београду*=*Pittura italiana dal XIV al XVIII secolo dal Museo Nazionale di Belgrado*, Београд, Народни музеј 2004.

Д'Амико Р., Бошњак, Т., *Класици италијанске уметности. Од Паола Венецијана до Франческа Гвардија*, (кат.изл.), Народни музеј у Београду 2005.

Delanty, G., 1995. *Inventing Europe: Idea, Identity, Reality*. Basingstoke: Macmillan Press, 1995.

Делош, Б., *Виртуелни музеј: ка етици нових слика*, Београд 2006.

Dragičević-Šešić, M., Dragojević, S., *Menadžment umetnosti u turbulentnim vremenima*, Clio, Beograd, 2005.

Dragičević-Šešić, M., Stojković B., *Kultura - menadžment, animacija, marketing*, Clio, Beograd, 2003.

Dragičević Šešić, M., "Cultural Policies, Identities and Monument Building in Southeastern Europe" У: Milohnić, A. and Švob-Đokić, N., (Eds.) *Cultural Identity Politics in the (Post-) Transitional Societies*. Zagreb: IMO, 2011.

Dragičević Šešić, M. Between a Rock and a Hard Place: Cultural Policies of and towards Serbia. In: Batora, J., Mokre, M. eds. *Culture and External Relations: Europe and Beyond*. London: Ashgate, 2011. Duelund, P., *Identity and Nationalism in Contemporary Cultural Policy*, Discussion paper, ICCPR 2008, Yeditepe University, Istanbul, 2008.

Duncan, C., "The Art Museum as Ritual", in: *Civilizing rituals, inside public art museums*, Routledge, 1995, 7-21.

Đukić, V. *Država i kultura: studije savremene kulturne politike*. Beograd: Institut za pozorište, film, radio i televiziju, Fakultet dramskih umetnosti, 2010.

Ellmeier, A., Rasky, B. (2005) *Differing diversities: East European Perspectives. Transversal Study on the Theme of Cultural Policy and Cultural Diversity*, Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Godsen, C. i Y. Marshall. *The Cultural Biography of objects*. World Archeology, Vol. 31, No. 2, 169. www.jstor.org/stable/125055

Graham, B., Gordon, C., Miller, P. (eds) (1991) *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*, Chicago, IL: University of Chicago Press.

Graham, B., Ashworth, G. J., Tunbridge, J. E. (2000) *A Geography of Heritage: Power, Culture and Economy*, London: Arnold.

Graham, B., Howard, P. (eds.) (2008) *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity*, Ashgate.

Eyerman, R., The Past in the Present: Culture and the Transmission of Memory, *Acta Sociologica*, Vol. 47, No. 2 (Jun., 2004), 159-169

Zbirka Erich Šlomović iz Narodnog muzeja u Beogradu (кат.изл.), Narodni muzej Beograd, Muzejsko-galerijski centar, Beograd-Zagreb, 1989-1990.

Извештај о раду Одељења стране уметности, *Зборник Народног музеја I*, Народни музеј, Београд 1957.

Катрога, Ф., *Историја, време и памћење*, Београд, 2011.

Kisić, V. *Strategijska analiza kao osnova za planiranje budućeg razvoja i korišćenja muzejske zbirke: primer Zbirke strane umetnosti Narodnog muzeja u Beogradu*. 2012

Кљаић, М., Кљаић, Њ., *Правни систем заштите културних добара у Србији*, «Службени гласник», Београд, 1996.

Knell, S., McLeod, S. and Watson, S.E.R. (eds.), *Museum Revolutions: How Museums Change and Are Changed*, London and New York: Routledge, 2007.

Ковачић, Д., Бошњак, Т., *Пол Гоген, Дела из Народног музеја у Београду*, (кат.изл.), Народни музеј, Београд 1998.

Коларић, М. *Народни музеј у Београду 1844-1944: кратак историјат*. Музеолошке свеске бр. 4, Народни музеј Београд, 1991.

Kopytoff, I. *The Cultural Biography of Things: Commoditization as Process*. In: A. Appadurai (ed.). *The Social Life of Things. Commodities in cultural perspective*. Cambridge 1986.

Kraus, P.A. "Cultural Pluralism and European Polity-Building: Neither Westphalia nor Cosmopolis", *Journal of Common Market Studies*, Iss: 41, No.4: pp. 665-686, 2003.

Куљић, Т., *Култура сећања: теоријска објашњења употребе прошлости*, Београд, 2006.

Latour, B. ,2005. *Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network Theory*. Oxford: Oxford University Press

Lord, G. D, Lord, B. (ed.), *The Manual of Museum Planning*, Oxford, 2003.

Macdonald, S. ed. *Inside European Identities*. Oxford: Berg. 1993.

Мароевић И., Музејски предмет као спона између музеологије и темељне научне знаности, *Informatologija Yugoslavica* (18) 1-2:27-33

Мароевић, И., Комуникацијска улога музејске изложбе, *Informatica Museologica* 1-2, Загреб, 90-91

Мароевић, И., Интердисциплинарност и стални постави у музејима, *Informatica Museologica* 1-2, Загреб, 1989, 14-18

Мароевић И., *Увод у музеологију*, Загреб, 1992.

Мароевић И., *Баштином у свијет*, Петриња 1992.

Мароевић, И., Повезивање музеологије и нематеријалне баштине против традиционално музеја или враћамо ли се изворном музеју? *Осјечки зборник XXVI*, Осјек, 241-245

Mason, R., 'National museums, Europeanization and cosmopolitanism', Keynote speech at National Museums in A Changing Europe Conference, EUNAMUS, Budapest, December 2012.

Mat, G., Flac, T., Lederer, J., *Menadžment muzeja*, Clio, Beograd, 2002.

Mensch, P. van, *Towards a methodology of museology*, PhD thesis, University of Zagreb, 1992.

Mensch, P. van, „Museology and Management: Enemies Or Friends?:Current Tendencies in Theoretical Museology and Museum Management in Europe“, у: *E. Mizushima (red.), Museum management in the 21st century*, Museum Management Academy, Tokyo 2004, 3-19.

Mensch, van P. and Meijer-van Mensch, L. (2011) *New Trends in Museology*, Celje: Muzej novejše zgodovine.

Mensch, van P. (2008) 'De-institutionalising musealisation : lieu de mémoire versus musealium', in: *Muzealizace v soudobé společnosti a poslání muzeologie/Musealization in contemporary society and role of museology*, Czech Association of Museums and Galleries, Prague.

Миленковић, С., Радојчић-Костић, Н. *Издања Народног музеја у Београду 1981-1990*. Музеолошке свеске бр. 6, Народни музеј Београд, 1991.

Миленковић, С., Радојчић-Костић, Н. *Издања Народног музеја у Београду 1991-1996*. Музеолошке свеске бр. 9, Народни музеј Београд, 1996.

Михаиловић, Т., Музеј као банка сложених културних података, *Музеј као центар интегративне заштите*, зборник радова научног скупа, Краљево (у штампи)

Mulcahy, K. V. (2006) Cultural Policy: Definitions and Theoretical Approaches, *Journal of Arts Management, Law, and Society*, Vol.35, No. 4, 319-330

Neumann, I.B. European Identity and Its Changing Others. Speech to the EU summit fringe conference 'Constructing New Identities in Transforming Europe: Enlargement and Integration: Are They Compatible?', University of Helsinki, 5 October, 2006, доступно на: <www.nupi.no/content/download/613/12217/version/8/file/710.pdf>

Orchard, V. Culture as Opposed to What? : Cultural Belonging in the Context of National and European Identity. *European Journal of Social Theory* 2002, 5: p. 419.

Pearce, S. M. *Thinking about things*, in: Susan M. Pearce (ed.), *Interpreting Objects and Collections*, London 1994, 125-132,

http://courses.ischool.utexas.edu/megan/2010/Fall/INF381/Readings/Pearce_ThinkingAboutThings.pdf

Pickvance, R. et al., *Masterpieces of the 19th and 20th Century French Painting from The National Museum*, (кат.изл.), Tokyo Shimbun, Tokyo 1991.

P. Piotrowski, *Critical Museum*, 2010, <http://www.museion.ku.dk/2010/11/piotr-piotrowski-on-the-critical-museum/>, приступљено 15.12/2012

Popadić, M. „Kulturno nasleđe – ogled iz filozofije baštine“, *Etnološko-antropološke sveske*, 15 (4), Beograd 2010.

Поповић, В. *Изложбена делатност Народног музеја у Београду 1991-1996*. Музеолошке свеске бр. 10, Народни музеј Београд, 1996.

Поповић, В., Јевремовић, Н. *Народни музеј у Београду: 1844-1994*, Народни музеј Београд, 1994.

Продановић, З. *Изложбена активност Народног музеја у Београду 1945-1980*. Музеолошке свеске бр. 2, Народни музеј Београд, 1982.

Продановић, З. *Изложбена делатност Народног музеја у Београду 1981-1990*. Музеолошке свеске бр. 5, Народни музеј Београд, 1991.

Радовановић Н., Радојчић-Костић, Н. *Издања Народног музеја у Београду 1945-1980*. Музеолошке свеске бр. 3, Народни музеј Београд, 1983.

Rizen, J. „Odgovornost i neodgovornost u izučavanju istorije: kritičko razmatranje etičke dimenzije u radu istoričara“, In: O. Manojlović-Pintar, *Istorija i odgovornost, Tokovi istorije*, 1-2, Beograd 2007.

Рикер, П., *Време и прича*, Сремски Карловци, Нови Сад, 1993.

Smith, L., *Archaeological theory and the politics of cultural heritage*, London and New York, 2004.

Straňsky, Z. , *Temelji opće muzeologije*, *Muzeologija* 8, Zagreb 1970, 37-74.

Stojković, B., 2008. *Evropski kulturni identitet*. Beograd: Službeni glasnik

Svanberg, F. (ed.), *The Museum as Forum and Actor*, The Museum of National Antiquities, Stockholm, 2010

Суботић, И. *Нова аквизиција Народног музеја: „Две жене“ Александра Архипенка. Архипенко у нашој средини*, Зборник Народног музеја, историја уметности/XI-2, Београд 1982, str. 209-234.

Subotić, I., N. Šuković, et al. *Svetski majstori moderne umetnosti iz jugoslovenskih kolekcija*, (кат.изл.), Београд 1987.

Суботић, И. *Цртеж Макса Ернста „Значајан разговор са Химером“ из Народног музеја у Београду*, Зборник Народног музеја, XIII/2, историја уметности, Београд 1988, стр. 191-215.

Суботић, И. *Рукопис Момчила Стевановића „Каталог дела француских мајстора из збирке Народног музеја у Београду“*, Зборник Народног музеја, историја уметности/XV-2, Београд 1994, стр. 263-271.

Суботић, И., Г. Станишић, *На искуствима меморије*, (кат.изл.), Народни музеј, Београд 1995.

Суботић, И., Миљковић, Љ., Павловић, К., Станишић-Ристовић, Г. *Спомен збирка др Ђорђа и Лале Лучић Роки*. (кат.изл.), Народни музеј, Београд, 1995.

Суботић, И. *Милан Кашанин, европска уметност и часопис „Уметнички прегле“*, Зборник Народног музеја, историја уметности XVI/ -2, Београд 1997, стр. 99-118)

Handler, R.. "Is 'Identity' a Useful Cross-Cultural Concept?" У: Gillis J. (Ed.), *Commemorations: The Politics of National Identity*. Princeton: Princeton University Press, 1994.

Harvey, C. D., *Heritage Pasts and Heritage Presents: temporality, meaning and the scope of heritage studies*, *International Journal of Heritage Studies*, Vol. 7, No. 4. 2001.

Hoskins, J. *Biographical Object. How Things Tell the Stories of Peoples Lives*. London: Routledge 1998.

Цвјетићанин, Т. (уред.). *Музеј кнеза Павла*. Народни музеј, Београд 2009.

Cvjetićanin, T. (ed.). The Prince Paul Museum. National Museum, Belgrade 2011.

Council of Europe. *Heritage and Beyond*, Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2009.

Council of Europe/ERICarts (2012) "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe", 13th edition 2012. <[http:// www.culturalpolicies.net](http://www.culturalpolicies.net)>

Čopić, V., *Transition of Cultural Policies in the Territory of the Former Yugoslavia: Between Nationalistic and Opportunistic Tendencies*, paper for the conference "Facing the Past - Creating the Future", Open Society Fund Bosnia and Herzegovina, Sarajevo, September 30 - October 01, 2011.

Čopić, V., Skrakar, A. *Cultural Governance: A Literature overview*, EENC Paper, 2012

Šola T., *Essays on Museums and Their Theory*, The Finnish Museums Association, Helsinki, 1997

Шола, Т., *Маркетинг у музејима: или о врлини и како је обзнанити*, Београд, 2002.

Шола, Т., *Према тоталном музеју*, Београд, 2011.

Šola, T., *Eternity does not live here any more, a glossary of museum sins*, Zagreb, 2012.

Wimmer A. and N. Glick Schiller, *Methodological nationalism and beyond: nation-state building, migration and the social sciences*, Global Networks 2,4 2002.

\

12.09.2013.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ПРИЈАВУ И ОПРАВДАНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ДОКТОРСКОГ РАДА ВИШЊЕ КИСИЋ

Веће одељења за историју уметности изабрало нас је у комисију за писање извештаја о предлогу теме докторског рада *Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвене вредности*, који је предала докторанткиња Вишња Кисић. Уз образложен предлог теме, кандидаткиња је приложила биографију и библиографију.

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Вишња Кисић, дипломирана историчарка уметности и мастер *културног менаџмента*, уписала је докторске судије историје уметности 2010-11. школске године и испунила је све програмом предвиђене обавезе, положивши 6 испита заједно са предвиђеним студијским истраживачким радом, као и самосталним истраживањима током досадашњих студија, а у оквиру пројеката Центра за музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду. Због изражених способности за унапређење комуникације у процесима едукације вишегодишњи је сарадник у настави на предметима Семинара за музеологију и херитологију, Одељења за историју уметности, сарадник предавач на Напредним додипломским студијама Београдске отворене школе и предавач музејске и галеријске комуникације на Факултету за модни дизајн и менаџмент МодАрт. Због завидног искуства у стручној, научној и културној комуникацији у међународним оквирима, у Центру за музеологију и херитологију задужена је за развој међународне сарадње и управљање пројектима и едицијама.

Своје основно образовање у историјској науци о уметности систематски је усмеравала на проблеме политике и управљања баштином и музејским установама, са акцентом на проблеме волонтеризма и учешћа заједница у очувању и

коришћењу баштине, најпре на мастер студијама Културне политике и менаџмента на Унесковој катедри Универзитета уметности у Београду и Универзитета Лион 2, у Лиону, Француској, а потом на низу студијских и едукативних програма, радионица и пројеката националног и међународног значаја као што су кустоска пракса у Музеју за уметност и археологију у Колумбији, Мисурију, студијски боравак у Пеги Гугенхајм музеју у Венецији и студијски боравак у Шведској при Шведском институту на тему музеја и национализма.

Професионални музејски стаж је обавила је на месту кустоса Збирке стране уметности, при Одељењу за историју уметности у Народном музеју у Београду, где је и урадила стручни рад за кустоско звање *„Стратегијско планирање коришћења и развоја музејских збрки – случај Збирке стране уметност Народног музеја у Београду“*.

Са друге стране биографију јој испуњава изузетно ангажовање у невладином сектору на пољу управљања и коришћења наслеђа, али и ширег контекста културних политика везаних за наслеђе и укључивања међународних конвенција у транзиционе процесе кроз које пролазе друштва са простора бивше Југославије. Са тим у вези кандидаткиња је као генерални секретар Европа Ностра Србије, представника највеће паневропске мреже организација посвећених очувању културног и природног наслеђа била ангажована на међународним и регионалним пројектима као координатор, предавач, консултант и евалуатор, као што су „Ангажовање цивилног друштва у изградњи заједништва кроз разумевање, развој, управљање и заштиту градитељског наслеђа Западног Балкана.“, „Културне вредности за одрживо управљање и маркетинг територија“, „Западни Балкан – од интеграције до активног учешћа“, .

На пољу истраживања политика управљања баштином, поред учешћа у међународним пројектима, кандидаткиња је као самостални истраживач један од шест финалиста престижне награде Европске културне фондације из области културне политике која се новембра 2013. године додељује младим истраживачима до 35 година старости, са темом „Управљање дисонантним наслеђем – обећања и реалности савремених културних политика“.

У уже професионалном сектору активности кандидаткиње уочава се ангажован критички приступ институционалној музејској пракси и богатство практичних предлога за побољшање постојећег стања. У том смислу репрезентативни су реализовани пројекти „Вашар Баштине – платформа за очување и промоцију баштине Југозападне Србије“, „Критички музеј“, „Менаџмент волонтера у музејима у Србији“.

Систематичност у приступу и јасну визију у решавању проблема потврђује у радовима који су објављени у рецензираним научним и стручним публикацијама: Kisić, V., (2012) “Collection as a medium for re-thinking and re-building European identity: Planning the Use of Foreign Art Collection of the National Museum in Belgrade”, international conference *National Museums in a Changing Europe*, EUNAMUS research project, Central European University, Budapest, 12-13. Dec 2012; Kisić, V. (2012) ‘Communities (and) Museums/ Muzeji (i) zajednice’ In: Larsson, H (ed.) *This is not a Report – cultural cooperation between Sweden and Serbia*, collection of papers, Swedish Institute, November 2012, p. 102-112; Kisić, V. (forthcoming 2013) ‘Widening the space of memory: outsourcing museum’s mission through volunteer programs’ In: Kadijević, A. and Bulatović, D. (eds.) collection of papers from international symposium *Spaces of memory: Architecture-Heritage-Memory*, Faculty of Philosophy, Belgrade; Кисић, В. (2013), “Моје тајно благо: ка партиципативном музеју”, У: Марушић, А., Боловић, А., Кисић, В. (2013) (уред.) *Моје тајно благо – нови погледи ка баштини*, Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац, 22-31; Кисић, В. (2013), “Ressume”, У: Марушић, А., Боловић, А., Кисић, В. (2013) (уред.) *Моје тајно благо – нови погледи ка баштини*, Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац, 218-223; Цветковић, М., Кисић, В. (у штампи) “Потенцијали концепта критичког музеја у управљању наслеђем у Србији“, У: Пјотровски, П., *Критички музеј*, Београд: Европа Ностра Србија, Центар за музеологију и херитологију, Музеј историје Југославије, 5-15.

Истовремено, темељно изучавање историје и теорије наслеђа учинило је да је кандидаткиња била не само поуздан већ и критички конструктиван сарадник у пројектима реафирмација основних хуманистичких вредности, али и подстрекач ревитализације стандарда професионалног деловања и етичке доследности у

осетљивим међусекторским пројектима које, често по грубој типологији нуди међународна заједница.

И ове ставове поткрепљују њена запажена излагања на међународним конференцијама и публиковани радови Kisic, V., (2011) "Volunteering in museum sector in Serbia: current state of development and future perspectives", international conference *European Heritage in Our Hands: Volunteering as a mutual challenge and opportunity*, Graz, 19-21 Oct 2011; Kisic, V. (2011) *Case study of volunteer program of National museum Kikinda*, In: Stojadinović, M. and Weij, A. (eds.) *Volunteers: An added value for European Heritage*, Erfgoed Netherlands and Europa Nostra, Amsterdam, p. 35-37; Kisic, V. (2011) "Kulturne i kreativne industrije u Evropi" (Cultural and creative industries in Europe), *Kultura: Kulturna Politika*, Vol. 130, p. 199-225; Kisic, V. (2012) "Creation of physical, human, economic, social and cultural capital through volunteer programs in museums: case study of National Museum in Belgrade", Cvetičanin, P. and Birešev, A. (ured.) *У: Social and cultural capital in Western Balkan societies*, Center for empirical cultural studies in South Eastern Europe and Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade, p. 161-181;

Све би ово били значајни предуслови да кандидаткиња са завидном поузданошћу формулише своју тему докторског рада као научно-истраживачку дилему:

Може ли стратегијско управљање баштином, које би интегрисало становишта музеологије, основних историјских дисциплина и стратегијског менаџмента, постати модел генерисања друштвених вредности који би био ефективнији од традиционалних модела управљања баштином?

Тема осликава претходно приказано научно и стручно искуство Вишње Кисић али нам и указује на добро пројектовано истраживање на реалном и доступном простору и по проблемима за које је изгледно понудити моделе решавања који су оптималнији од постојећих или пројектованих у развојним плановима државне управе.

Наведено је, сматрамо сасвим примерена потврда испуњености услова за пријаву теме и компетентности кандидаткиње за приступ изради докторске теме.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет свог рада кандидаткиња смешта у областима које својим разлозима постојања и научним интересима обухватају музеологија, херитологија, менаџмент и историја културе и уметности у њиховим теоријским, историографским и прагматичким аспектима. Именује га као ”проблем интегралног стратегијског управљања баштином као модела остваривања потенцијала баштине и генерисања вредности баштине за друштво”, рачунајући на обједињавање интереса музеологије и менаџмента на основном нивоу решавања проблема управљања производњом и коришћењем друштвених вредности које произлазе из културне тезаурације. Синергију филозофије, теорије и методологије ових дисциплина опробава на студији управљања *страном збирком Народног музеја у Београду* као репрезентативном узорку не само у културно-историјском, већ и у стратешко-управљачком смислу.

Подробно су образложене постојеће удаљене дисциплинарне позиције и указано на позитивну генезу науке о наслеђу, менаџмента хуманистичких ресурса и такозваних *основних* дисциплина проучавања прошлости. Кандидаткиња издваја питање производње друштвене вредности као онај предмет који обједињује све наведене дисциплине и нуди визију боље научне и културне праксе. Тако је и формулисала циљ овог свог напора: ”критичко преиспитивање утврђених веза и ревалоризовање односа између музеологије и менаџмента како би се формирали специфичан теоријски оквир и практични модел који су кључни за интегрално управљање баштином и ефективно остваривање вредности и потенцијала баштине за друштво”.

3. Опис садржаја

Сходно дефинисаном предмету тезе и постављеним циљевима, кандидаткиња је најавила поред уводног и закључног поглавља расправу у три целине.

Уводно поглавље са поднасловом *музеологија и менаџмент као здружене или супротстављене научне дисциплине*, предвиђено је за историографски приказ и теоријско и методолошко проблематизовање ”до данас изграђених релација (нове) музеологије и (културног) менаџмента у теорији и пракси баштињења, као и промене парадигми које су пратиле сваку од дисциплина појединачно, а имале, или би требало да имају, кључну улогу у преиспитивању и ревалоризовању њиховог међусобног односа као суштинског за генерисање вредности баштине за друштво”.

Следи расправно поглавље, о *стратегијском управљању наслеђем као баштињењу*, ”у коме се трага за везама између (нове) музеологије и (културног) менаџмента како би се понудио обједињавајући теоријски оквир који би подстакао измену начина мишљења, тј постојеће парадигме”. Најављена је подробна расправа о развоју музеологије, у чијем средишту је питање улоге баштине у друштву и концепта „живе“ баштине. Са друге стране, када су у питању методологије менаџмента ”разматрају се посебно модели стратешког организацијског менаџмента као метода анализе и учења из прошлости и мапирања садашњег стања, на основу кога се дефинишу релевантна мисија, визија, циљеви, стратегије и активности будућег развоја”. Кандидаткиња налази да ”овај модел по својој природи одговара континуираном идеалном процесу грађења памћења и сећања, при коме се изнова у садашњем тренутку ствара, рециклира и комуницира оно упамћено из прошлости, како би се трасирала будућност кроз обликовање садашње пројекције будућности”. То је и охрабрује у претпоставци да би се ”управо применом стратегијског менаџмента при управљању вредностима баштине од стране установа јавне меморије омогућила рефлексивна на процес баштињења и усмеравање посланства у складу са идејом и сврхом баштинске институције”.

У наредном истраживачком поглављу насловљеном *Стратегијска анализа као основа за управљање – случај Збирке стране уметности*, проверава се претходно дефинисан теоријски оквир како би се понудио одговарајући модел управљања вредностима датог јавног тезауруса за савремено друштво. Истраживање Збирке стране уметности Народног музеја кандидаткиња узима као индикативно у односу на сваку студију националних збирки јер је колекционирање и стратегијско управљање иностраном уметношћу комплекснији је и

многозначнији механизам за откривање путева стварања идентитета и произвођења друштвених вредности, као и односа између пожељних (политичких) друштвених вредности и културних вредности.

Након расправе о концепцијским недоумицама, историјату настанка, модусима тезаурације и прилагођеној презентацији и коришћењу вредности збирке стране уметности, кандидаткиња се бави систематизацијом истраживачких резултата, њиховим тумачењем и изградњом модела ефикаснијег управљања базичним ресурсима трезора, установе заштите и афирмације културних вредности, као и потенцијалима друштвене заједнице као субјекта одржања јавног добра.

Закључна разматрања треба да истакну допринос у оквиру теорије баштињења и омогуће "ново разумевање и примену односа музеологије и менаџмента као саставног дела студија баштине" који би произашао из критичког приказа истраживања. Намера је кандидаткиње да "позиционира тачке практичних промена застарелих модела баштињења и понудити нови модел управљања баштинским ресурсима, којим би се на ефективнији начин реализовао потенцијал баштине за савремено друштво".

Овако предвиђен садржај докторског рада поткрепљен је детаљним планом рада из кога је видљиво да постоји завидан увид у предмет истраживања, да су извори у Народном музеју били доступни за научно истраживање, те да је кандидаткиња показала да има реалне услове за објективни научни суд. Образложење прати импозантан попис литературе из свих основних и примењених дисциплина на које тема рада реферира.

4. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

Полазећи од премисе да је *баштина* јавно, друштвено добро, а да је достизање овог статуса непосредна слика доброг управљања, кандидаткиња износи претпоставку да би преиспитивање епистемолошког потенцијала музеолошке, са једне стране и менаџментске парадигме јавног добра, јавне културне вредности, са друге стране, могло произвести нову трансдисциплинарну парадигму доброг

баштињења као сврховитог управљања прозводњом, одржањем и активним коришћењем јавне културне вредности.

Ова претпоставка је захтевала сасвим одређени методолошки репертоар.

5. Методе које ће се у истраживању применити

У том смислу окосницу истраживања, поред музеолошке методологије, историографије и социолошког истраживања, са знатним ослањањем на ширу, обухватнију, херитолошку теорију, чини методологија менаџмента (културе и наслеђа) и стратегијског менаџмента, са пројектованим унапређењем методологије „стратејског управљања баштином“, који одговара постављеној хипотези.

Оба приступа су подробно образложена, а унапређена методологија „стратејског управљања баштином“ проверава се на студији случаја Збирке стране уметности Народног музеја у Београду. Студија случаја је посебно методолошки разрађена кроз ”1) контекстуалну анализу историјског развоја збирке (анализу животног круга, биографије или институционалне баштине збирке) како би се установила специфична сведочанственост збирке као баштинског корпуса, а изведена на основу историографског и биографског истраживања институције збирке стране уметности унутар националног музеја и критичког културолошког и друштвено-историјског читања феномена колекционирања и управљања датим фондом; 2) анализу постојећег стања изведеног кроз менаџментске и социолошке анализе како би се проблем ситуирао у шири друштвено-културни контекст, збирка редефинисала кроз релевантност и вредности у садашњем тренутку, и усмерило интегрално управљање вредностима ове музејске јединице.”

На крају се истиче да ће ” студија случаја ће бити посматрана са аспекта теорије тезауруса, музеологије, нове музеологије, менаџмента, наратологије, културе памћења и културне политике са циљем да се утврди место и утицај постављеног заједничког теоријског оквира баштињења”.

6. Очекивани резултати и научни допринос

Предлог теме докторског рада колегинице Вишње Кисић упућује на могући допринос у оквиру теорије прозводње, очувања и комуникације музејске вредности али у кључној вези са теоријом културног менаџмента са намером унапређења разумевања сложених процеса који утичу на формирање јавног добра и афирмацију друштвених вредности наслеђа. Како је ово унапређење једнако ствар критике преовлађујућих парадигми у науци, једнако музеологији, историји културе и уметности, колико и у областима стратегијског менаџмента и менаџмента баштине, које су у предлогу ове кандидаткиње темељно образложене, очекује се да резултати истраживања дају значајан допринос херитолошкој теорији *јавне меморије*, али и пресудан утицај на развој *менаџмента баштине*.

7. Закључак:

Кандидаткиња Вишња Кисић је тему свог докторског рада одабрала на основу одличног увида у теоријске и практичне проблеме управљања баштином. Уочљиво је завидно владање теоријом, методологијом и врло велика упућеност у проблеме менаџмента културе. Уочавајући дуго опстајање старих парадигми у производњи колективних меморија, претпоставила је да је превелика инертност у коришћењу баштинских вредности производ великог зазирања од савремених синергија основних хуманистичких, традиционално музејских дисциплина са стратегијским менаџментом и менаџментом културе.

Одбрану ове синергије најављује кроз афирмацију трансдисциплинарног решавања проблема сврховитости стратегијског управљања баштинским вредности. Образложивши убедљиво шта види као заједнички епистемолошки интерес у менаџменту и музеологији, кандидаткиња је приложила план истраживања репрезентативног случаја - запостављеност баштињења вредности *Збирке стране уметности Народног музеја у Београду*.

Како се стиче уверење да је хипотеза која је постављена на непосредном репрезентативном истраживању, теоријски и историографски врло утемељена,

очекује се да најављеним компаративним анализама у раду буде и профилисан оптимални модел *стратегијског управљања баштином* као јавним добром посебне важности и друштвене осетљивости.

Предлажемо Већу да докторанту Вишњи Кисић одобри рад на докторској теми *Стратегијско управљање баштином као модел генерисања друштвене вредности*.

Чланови комисије за оцену испуњености услова и оправданости за пријаву докторске теме докторанта Вишње Кисић:

професор др Саша Брајовић

професор др Милан Ристовић

професор др Милена Шешић Драгичевић, Факултет драмских уметности,
коментор

др Драган Булатовић, доцент, ментор

др Милан Попадић, научни сарадник

